

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o dokončnem oblikovanju EMU: politični steber
(mnenje na lastno pobudo)**

(2015/C 332/02)

Poročevalca: Carmelo CEDRONE in Joost VAN IERSEL

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 22. januarja 2015 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Dokončno oblikovanje EMU: politični steber

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 6. maja 2015.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 508. plenarnem zasedanju 27. in 28. maja 2015 (seja dne 27. maja) s 183 glasovi za, 16 glasovi proti in 16 vzdržanimi glasovi.

Uvod

EESO je glede na novi mandat Evropskega parlamenta in Evropske komisije julija 2014 sprejel mnenje z naslovom *Dokončno oblikovanje EMU – naslednji mandat evropskega zakonodajnega organa*. Novembra 2014 sta poročevalca pripravila posodobljeno različico, s ciljem, da se oblikuje usklajen sklop politik za krepitev strukture in učinkovitosti EMU.

EESO razlikuje med štirimi stebri politike: monetarni in finančni steber, makro- in mikroekonomski steber, socialni steber in politični steber. Vsi štirje stebri so med seboj povezani. EESO je v zvezi z monetarnim in finančnim, ekonomskim in socialnim stebrom sprejel številna mnenja. Sedaj konkretnije proučuje vprašanja, povezana z najpomembnejšo politično in institucionalno razsežnostjo EMU, ki je v celoti v rokah držav članic in Evropskega sveta. Ta razsežnost izhaja iz ožje skupine držav EMU, vendar je odprta za druge potencialne države, ki nameravajo uvesti euro in želijo stopiti na isto pot.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Po šestih letih finančne in gospodarske krize se zdi težje kot kdajkoli prej napovedati prihodnost na gospodarskem in socialnem področju. Glede na geopolitične in gospodarske izzive bo le trdna EMU zagotovila v prihodnost usmerjeno stabilnost.

1.2 EMU je še vedno šibka – v zvezi s tem glej pregled stanja v nadaljevanju in analizo prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in groženj (SWOT). EESO meni, da je zaradi še vedno obstoječih neravnovesij ter za vzpostavitev zaupanja v Evropi potrebno učinkovitejše in bolj demokratično ekonomsko upravljanje, zlasti v euroobmočju.

1.3 EESO se zaveda, da ni mogoče čez noč sprejeti odločilnih ukrepov, vendar je treba ustrezno upoštevati dvoje: (a) Evropa si ne more privoščiti večletnega odlaganja odločitev in (b) prvi pogoj je dogovor v euroobmočju o načelih potrebne ekonomske politike, ki se bo izvajala z učinkovitim upravljanjem.

1.4 Poleg ekonomske konvergence so potrebni demokratična legitimnost, trden politični okvir in zavedanje, da gre za skupno usodo. V ta namen so potrebni konkretni ukrepi v okviru sedanje Pogodbe in predpisov. Srednjeročno bi z revizijo Pogodbe morali zagotoviti institucionalne določbe v skladu z nujnimi zahtevami dejanske ekonomske in politične unije.

1.5 Potrebujemo povezan sistem Evropskega sveta, nacionalnih vlad, Evropskega parlamenta, nacionalnih parlamentov in Evropske komisije, ki zagotavlja demokratično legitimnost, odgovornost in preglednost in ki je sposoben učinkovitega delovanja v interesu državljanov in gospodarskih akterjev.

1.6 Postalo je jasno, da je sedanji sistem pravil, na katerih sloni EU in zlasti euroobmočje, povzročil zmedo na pravni in institucionalni ravni ter v zvezi z demokracijo. Zato je potreben nov pristop. Politična in gospodarska dinamika ne dopuščata, da bi EU ohranila sedanjo institucionalno strukturo. Zato Odbor meni, da je nujno, da države euroobmočja poglobijo povezovanje.

1.7 Ob upoštevanju tega Odbor predstavlja časovni načrt z naslednjimi koraki:

1.7.1 Prvi korak

1. stalni predsednik Euroskupine;
2. začetek delovanja medparlamentarne konference;
3. „parlamentarizacija“ euroobmočja (višji odbor EP z vsemi poslanci iz držav EMU).

1.7.2 Drugi korak

4. svet EMU za zakonodajne zadeve;
5. glasovanje poslancev iz euroobmočja o vprašanih EMU;
6. izvršilni organ EMU (vlada) (trenutno Euroskupina in Komisija);
7. krepitev pooblastil in pristojnosti medparlamentarne konference (EP in nacionalni parlamenti).

1.7.3 Tretji korak

8. krepitev pooblastil EP v zvezi z EMU (demokratična legitimnost) in ustanovitev pravih evropskih političnih strank;
9. zbor držav (EMU) (vlade);
10. ločitev zakonodajnih in izvršilnih pristojnosti;
11. ukinitvev odločanja s soglasjem.

1.8 Poleg tega bi bilo treba sprejeti naslednje pobude za pripravo in uresničevanje navedenih korakov:

— konferenca civilne družbe v skupni organizaciji EESO/OR ter predsedstva EU in Komisije,

- medparlamentarna konferenca,
- predlogi EP za ukrepe brez sprememb Pogodbe in za revizijo Lizbonske pogodbe,
- ustavna konvencija,
- morebitna ocena možnosti za vseevropski referendum.

2. Pregled stanja

2.1 EMU že ima obsežen pravni red. Ima skupno valuto in centralno banko, v določeni meri zagotavlja usklajevanje proračunske in gospodarske politike, sprejema zavezujoče odločitve za države, kar načeloma omejuje njihovo gospodarsko in proračunsko samostojnost, postavlja pogoje za kakršnekoli ekspanzivne ukrepe v državah članicah in jih zavezuje, da sprejmejo reforme ekonomske in socialne politike.

2.2 To pomeni, da je EMU razvijajoča se federativna tvorba, ki trenutno deluje kot „varuh“, vendar zaenkrat še ne ukrepa skupno. Primerjalno gledano je močnejše usmerjena v cilje in vzdržuje „javni prostor“ za razpravo. EMU pomeni večjo odpoved suverenosti držav članic, čeprav je njeno upravljanje v glavnem pod nadzorom tehnokratske strukture.

2.3 To unijo je treba dokončno oblikovati z ustvarjanjem potrebnih pogojev, da se zagotovi, da države, ki jo tvorijo, ali tiste, ki se ji želijo pridružiti, lahko dosežejo ne le stabilnost, ampak tudi razvoj in uspeh. Zanje mora biti bolj ugodno, da so del euroobmočja, kot da ostanejo zunaj njega.

2.4 Začetek finančne krize leta 2008 in dogodki, ki so sledili, skupaj s katastrofalnimi posledicami za realno gospodarstvo in evropsko družbo, so bili streznitev za vse, ki so do tedaj verjeli, da bo struktura EMU še naprej delovala bolj ali manj zadovoljivo in da bodo učinki prelivanja usklajeno spodbujali konvergenco med državami članicami.

2.5 Evropske institucije so kmalu po prvem šoku začele iskati kratkoročne rešitve za najnujnejše probleme. Dejstvo, da so bili vzpostavljeni mehanizmi, ki so zaščitili EMU, euro in euroobmočje, je bil velik dosežek. Vendar je bilo tudi nekaj odlašanja in resnih pomanjkljivosti: tako na primer ni skupnega načrta za spodbujanje rasti in zaposlovanja.

2.6 Prav tako so velik napredek vsaj delni produktivni koraki k trdnejši podlagi za EMU, narejeni v izjemno težkih razmerah. EESO je pozdravil vsak tak korak, a tudi kritiziral njihove omejitve ter predstavil nekatere primernejše zamisli za reševanje krize.

2.7 Finančna in gospodarska kriza se je prevesila v neprekinjen upad gospodarske rasti z izrazitimi gospodarskimi neravnovesji med nacionalnimi gospodarstvi. Po šestih letih so veliki deli EU v nezavidljivem položaju z nizko rastjo in stagnacijo v zaposlovanju. Gospodarske in socialne posledice so zgovorne.

2.8 Kljub vsemu napredku je EMU še vedno nepopolna. Položaj je zelo zapleten. Kljub optimističnim znakom okrevanja v številnih državah prevladujejo gospodarska stagnacija, pomanjkanje novih delovnih mest ter revščina, in sicer večinoma zaradi globljih vzrokov, ki so s krizo postali bolj vidni, ta pa jih je še bolj poudarila: zgodovine, tradicije upravljanja (ali njene odsotnosti), neenakega poteka rasti, različnih ekonomskih in socialnih struktur ter različne zunanje politike.

2.9 V euroobmočju so razhajanja med zagovorniki unije solidarnosti, ki temelji na ekonomski konvergenci in reformah v državah članicah, in zagovorniki neposredne fiskalne unije. To nesoglasje je tudi razlog za razhajanja stališč tako v politiki in med socialnimi partnerji o tem, kakšno gospodarsko politiko je treba prednostno izvajati na nacionalni in evropski ravni.

2.10 Razhajanja v stališčih in praksi še zaostrejejo ozračje nezaupanja ne le v politiki, ampak tudi v širši javnosti v različnih državah, ne glede na to, da je medsebojna kritika morda le površinska. Ta razvoj je postal samouresničljiva napoved – snovalcem politik jemlje maneverski prostor in med državljani povzroča odpor do EU.

2.11 Za EMU sta značilna predvsem medvladno odločanje in tehnokratsko upravljanje, zato ima pomanjkanje demokratične legitimnosti in verodostojnosti resne posledice, ki potencirajo razlike med partnerskimi državami.

2.12 EU ni izjema. Velike države, kot so ZDA, Kitajska, Rusija, Indija in Brazilija, ter veliko število manjših držav pestijo podobne težke razmere. Vendar ima nedvomno EU, še zlasti pa euroobmočje, v primerjavi z ZDA in Azijo („azijska tovarna“) velike težave pri premagovanju ovir.

2.13 EESO načeloma meni, da bi morale učinkovitejše politično upravljanje EMU bistveno prispevati k večji stabilnosti pri reševanju sedanjih in prihodnjih problemov, čeprav sedanji položaj evropskega gospodarstva določajo mnogi različni in zapleteni vidiki. V vsakem primeru bo močnejša EMU nujno potreben za varovanje nekaterih ključnih evropskih interesov na mednarodni ravni.

2.14 EESO se zaveda, da dokončne rešitve v tem trenutku niso dosegljive. Prav tako se zaveda, da sedanja dinamika, kompleksnosti in dileme ovirajo trden časovni načrt. Po drugi strani se sedanje institucionalne pomanjkljivosti in pomanjkljivosti pri upravljanju ne morejo več dolgo nadaljevati, saj bodo povzročile trajne škodljive posledice za zaupanje in gospodarske rezultate. EESO zato meni, da so odlašanje, resignacija in neobstoje načrta za prihodnost nedopustni.

2.15 Zato je po njegovem mnenju nujno potrebna resna razprava o strukturi EMU s trdnimi temelji, da se dosežeta soglasje o gospodarskih in socialnih ciljih ter dogovor o upravljanju.

2.16 Od ustanovitve EMU se je razprava o stopnji evropskega povezovanja vrtela okrog nacionalne suverenosti. EESO poudarja, da je to napačen model, saj nacionalna suverenost postopoma izginja. V sedanjem modelu globalizacije z izzivi, ki jih prinaša, ne vidi izvedljive alternative za boljše združevanje skupne ali povezane suverenosti v EU in zlasti v euroobmočju. To bo zahtevalo trdno združitev ekonomskega upravljanja ali izvršilni organ za gospodarstvo. Prav tako je prihodnost EMU tesno povezana z drugimi ključnimi politikami, povezanimi s suverenostjo, kot je razvoj skupne varnostne in obrambne politike ter energetske unije.

3. Analiza sedanjega položaja v EU in euroobmočju po metodi SWOT

Prednosti	Pomanjkljivosti
<ul style="list-style-type: none"> — večja ozaveščenost, da imajo Evropejci pred seboj skupno prihodnost — izjemna, vendar omejena vloga ECB (kot nadnacionalne institucije) — evropski mehanizem za stabilnost in nedavno priznanje pravil glede prožnosti — večja proračunska disciplina v državah članicah — vlade bi morale v večji meri politično sprejeti dogovorjena pravila na ravni EU, zlasti v zvezi s potrebo po strukturnih reformah v vseh državah članicah — večja usmerjenost EU v izboljšanje upravljanja in boljšo upravo v vseh državah članicah — uvedba bančne unije in procesa odločanja o enotnem mehanizmu za reševanje — kvantitativno sproščanje ECB — dejavnejša, čeprav še vedno omejena vloga EIB in predlaganega naložbenega načrta za Evropo — semester in priporočila za posamezno državo z večjim sodelovanjem EU pri ugotavljanju šibkih točk v državnih proračunih in upravljanju — večja preglednost v javni razpravi o razvoju v partnerskih državah — večje sprejemanje potrebe v vseh državah članicah, da je treba spodbujati rast in konkurenčnost ter izboljšati pogoje za domače in tuje naložbe — kljub razlikam na celini evropski modeli socialnega tržnega gospodarstva zagotavljajo najbolj stabilen razvoj v družbi 	<ul style="list-style-type: none"> — dolgotrajna ekonomska neravnovesja v euroobmočju, ki se bolj kot ne povečujejo — premajhna solidarnost med državami članicami in znotraj njih — o najpomembnejših vprašanjih se še vedno odloča s soglasjem — za doseg napredka so potrebne zelo dolgotrajne razprave, celo o vprašanjih, o katerih so že bili sprejeti dogovori — kljub euru ni „skupnosti z isto usodo“, medtem ko gospodarska in fiskalna politika večinoma ostajata v pristojnosti držav članic ⁽¹⁾ — pomanjkanje demokratične legitimnosti — šibek položaj Evropske komisije pri izvajanju evropskih predpisov in semestra — pomanjkljivo izvajanje dogovorjenih pravil v državah članicah: čezmerni primanjkljaji, priporočila za posamezne države — negativne posledice izključujoče politike varčevanja — zgodovinsko pogojeni nacionalni predsodki, ki povzročajo tudi neprestano nezaupanje med državami članicami – v manjši meri med finančnimi ministri — majhna vključenost nacionalnih parlamentov in civilne družbe v odločanje in/ali ozaveščanje v večini držav članic — nezadostno komuniciranje, zlasti voditeljev v državah članicah — razhajanje javnega mnenja in političnih strank v Evropi in euroobmočju — poudarek na reševanju kratkoročnih pristopov; ni dolgoročne vizije, kaj šele ukrepanja — nedokončana bančna unija; ni še odločitve o okviru za vloge — poglobljen vseevropski kapitalski trg je le pobožna želja, dokler bodo banke ostale nacionalno usmerjene — nepopoln in razdrobljen notranji trg — pomanjkanje dolgoročne politične vizije za prihodnost EMU/EU

⁽¹⁾ Analitično obvestilo o pripravi na naslednje korake za boljše gospodarsko upravljanje v euroobmočju, ki ga je 12. februarja 2015 predstavil Jean-Claude Juncker (str. 1).

Priložnosti	Grožnje
<ul style="list-style-type: none"> — krepitev upravljanja euroobmočja — krepitev demokratične legitimnosti — pravilno izvajanje dogovorjenih pravil — ukrepi za povečanje zaupanja, ki bodo ustvarili stabilno naložbeno okolje — privabljanje naložb znotraj EU in iz tretjih držav, tudi prek naložbenega načrta za Evropo — uspešno izvajanje programa ECB za kvantitativno sproščanje — konvergenca proračunske in fiskalne politike na podlagi dogovorjenih načel: nadaljevanje nacionalnih politik v okviru sprejetega skupnega okvira — pogodbeno razmerje med državami članicami in EU — preprečevanje ekonomskih neravnovesij v skupnem okviru — dogovor o nacionalnih reformah ter pobudah za rast in ustvarjanje delovnih mest — sprejemljiva rešitev za grške bojazni – in bojazni drugih – s spodbujanjem konvergence — ohranjanje Združenega kraljestva v EU na razumni podlagi, ki ne hromi napredka ostalih — uspešno sodelovanje med ECB, Evropsko komisijo in Svetom, zlasti v euroobmočju — močno upravljanje euroobmočja — priznavanje proaktivne vloge Komisije, ki vključuje odločno izvajanje „metode Skupnosti“ — dokončno oblikovanje bančne unije in vseevropskega trga kapitala — vzpostavitev pogojev za uvedbo euroobveznic za naložbe — skupna osnova za davek od dohodkov pravnih oseb — načrtovanje davčne osnove za proračun EU in hkrati njegovo povečanje — en evropski glas v mednarodnih forumih 	<ul style="list-style-type: none"> — EU/euroobmočje: premalo in prepozno — negativno javno mnenje/evroskepticizem — pomanjkanje zaupanja med vlagatelji, tako v EU kot zunaj nje — deflacija — nadaljevanje nizke rasti v primerjavi z najpomembnejšimi svetovnimi konkurenti — neprestani mednarodni (vojaški) spopadi, zlasti na pragu EU — nezadostna pripravljenost na morebitno novo gospodarsko krizo — vse večja raznolikost gospodarstev znotraj Unije/euroobmočja — izstop Grčije (ali nekaj podobnega) — izstop Združenega kraljestva (ali nespremenjeni <i>status quo</i> v odnosih med Združenim kraljestvom in euroobmočjem) — stagnacija bančne unije — nadaljnji obstoj vezi med nacionalnimi bankami in državami članicami, odsotnost vseevropskega trga kapitala — pomanjkljivo izvajanje v finančnem sektorju — pomanjkljivo izvajanje na notranjem trgu na splošno, zaradi česar se povečuje razdrobljenost — stagnacija napredka na drugih glavnih področjih, kot so energetska unija, digitalna unija ter skupna varnostna in obrambna politika — premalo uspešno izvajanje programa ECB za kvantitativno sproščanje

4. Predlogi v zvezi s politikami EU in institucijami EU

4.1 Demokracija, preglednost in legitimnost

4.1.1 Temeljni izzivi ekonomske in monetarne unije, ki so povezani s pomembnim prenosom nacionalnih pristojnosti na EU, se nanašajo na njeno demokratično in zlasti parlamentarno razsežnost, učinkovitost njenega sistema odločanja, spoštovanje načel odgovornosti in lojalnega sodelovanja, ter preglednost (vidnost) njenega načina delovanja. EESO meni, da ti izzivi zahtevajo politično unijo, ki bo ponovno vzpostavila in zagotovila udeležbo javnosti in vključenost vseh deležnikov v evropsko povezovanje.

4.1.2 Uresničevanje politične unije je proces, ki bi moral potekati postopoma. Nekatere pogoje in ukrepe bi lahko uresničili brez spreminjanja Pogodb, medtem ko drugi zahtevajo njuno revizijo.

4.1.3 EESO priporoča, da se sredstva za politično udeležbo, ki obstajajo na nacionalni ravni, zaradi odgovornosti in sodelovanja ustrezno prenesejo tudi na raven EU. To so zlasti:

- prave evropske politične stranke,
- oblikovanje političnih večin in manjšin na podlagi volilnih programov,
- poenotenje datumov za evropske volitve.

4.1.4 V vsaki državi članici in v EU vprašanje demokracije predstavlja resno šibko točko (primer za to je vloga trojke v novem sistemu ekonomskega upravljanja). Odnos med predstavniki in tistimi, ki jih zastopajo, še naprej izginja, to realnost pa je razkrila kriza. Zato je to vprašanje treba nujno obravnavati v okviru procesa dokončnega oblikovanja ekonomske in monetarne unije s štirimi načini oziroma stebri povezovanja: bančna unija, ekonomska unija (ki bi po mnenju Odbora morala vključevati socialno unijo) in nenazadnje politična unija.

4.1.5 Za oblikovanje te politične unije z državami, ki jo želijo, in z uporabo načela povezovanja različnih hitrosti EESO predlaga, da se pravočasno uporabi pristop konvencije, ki bi bila zadolžena za to, da najde rešitve, ki presegajo Lizbonsko pogodbo. EESO bo pripravil predloge za učinkovito udeležbo civilne družbe pri delu tovrstne konvencije.

4.2 Zakonodajna veja

Predstavniška demokracija: Evropski parlament in nacionalni parlamenti

4.2.1 Primarni prostor za predstavniško demokracijo v okviru ekonomske in monetarne unije je Evropski parlament, v katerem so poslanci iz držav, ki so sprejele skupno valuto ali se na to pripravljajo.

Predlog A

Zaradi vidnosti, doslednosti in učinkovitosti dela teh poslancev EESO predlaga ustanovitev stalnega organa znotraj EU, ki bi jih združeval. Njegov cilj bi bil podkrepiti odgovornost institucij, ki jim je zaupano upravljanje enotne valute, in hkrati ustvariti javni prostor za dialog in posvetovanje, pripravo in glasovanje o besedilih o ekonomskih in monetarnih vprašanjih, ki se predložijo skupščini v sprejetje, ter zagotoviti, da se načeli solidarnosti in lojalnega sodelovanja enako upoštevata pri uresničevanju politik EMU.

4.2.2 Uveljavitev predstaviške demokracije v EMU ne bi bila popolna brez dvojne legitimnosti – nacionalne in evropske – ki je značilna za edinstveni evropski sistem.

Predlog B

EESO predlaga, da se izkoristi in hkrati razširi področje delovanja medparlamentarne konference (člen 13 fiskalnega pakta), tako da se ji dodeli pristojnost za razpravljanje in izdajanje zavezujočih mnenj o rasti, konkurenčnosti, zaposlovanju, obdavčenju in socialni politiki. Poleg tega bi moral biti interni organ Evropskega parlamenta za EMU odprt za nacionalne poslance iz sedanjih in prihodnjih držav euroobmočja, ki bi v njem sodelovali kot opazovalci. Medparlamentarno konferenco bi lahko sestavljali predsednika odborov za proračun in industrijo držav EMU in predsedniki odborov EP za proračun, ekonomske in monetarne zadeve, industrijo, raziskave in energijo ter kohezijo. Pri poglobitvi postopka soodločanja je treba paziti na to, da se ohrani legitimnost novih zakonodajnih predlogov.

Predlog C

Nacionalni parlamenti morajo vidno sodelovati v razpravah o politikah EU. V nekaterih državah to že poteka, na primer z udeležbo Komisije v razpravah parlamenta. Dobre prakse bi lahko razširjali. Cilj bi bil, da so nacionalni politični akterji na svoji ravni vidneje dejavni v zvezi s politikami EU, ki jih neposredno zadevajo.

Svet

4.2.3 Ta politični kontekst bo nudil ugodnejšo podlago za tesnejše sodelovanje in posvetovanje med vrhom držav euroobmočja in/ali Euroskupine – v tem primeru tudi s prihodnjimi državami euroobmočja – EP in nacionalnimi parlamenti. V skladu z logiko iz prejšnje točke bi lahko ministri držav euroobmočja in držav, ki želijo vanj vstopiti, o vprašanih, povezanih z EMU, opravljali zakonodajno funkcijo skupaj z EP.

4.2.4 Delovanje Sveta bi bilo treba okrepiti s prizadevanji nacionalnih uprav, ki bi morala ustrezati temu razvoju, zlasti z medsebojno izmenjavo uradnikov in okrepitvijo dvostranskih odnosov.

4.2.5 Odbor poudarja, da bosta razširjanje glasovanja s kvalificirano večino in, v doglednem času, ukinitve glasovanja s soglasjem olajšala poglobljanje povezovanja v politični uniji.

4.2.6 Tako bo bolje strukturirano sodelovanje in posvetovanje v politični uniji okrepilo učinkovitost politik na ključnih področjih EMU. To bo dobro tudi za celotno EU.

4.2.7 Kot je predstavljeno v tabeli v točki 5, je veliko mogoče storiti brez spreminjanja Pogodb. Okrepljeno sodelovanje o veliki večini politik, povezanih z EMU, bi lahko potekalo neposredno med državami; bolje bi bilo, da se za EMU predvidi neke vrste stalno okrepljeno sodelovanje, ki bi omogočalo, da ukrepe sprejemajo tudi – in učinkoviteje – poslanci EP iz sedanjih in prihodnjih držav euroobmočja.

4.2.8 Odbor predlaga, da bi bilo koristno oživiti metodo „razširjenih“ Svetov znotraj Euroskupine, kar bi omogočilo redni dialog med ministri za finančne, gospodarske in socialne zadeve na eni strani ter socialnimi partnerji in civilno družbo na drugi strani.

4.3 Izvršilna veja

Izvršilna veja EMU: Komisija

4.3.1 Po prehodnem obdobju, ki bo navsezadnje privedlo do spremembe Pogodb, se bo oblikoval organ za upravljanje EMU. Njegov predsednik bi moral vsesplošno delovati kot minister za gospodarstvo in finančne zadeve euroobmočja, hkrati pa bi bil tudi podpredsednik Komisije – funkcija, ki je podobna visokemu predstavniku za zunanje zadeve in varnostno politiko.

4.3.2 V edinstvenem evropskem modelu bo Evropska komisija (manjša in učinkovita) tudi nadalje imela bistveno vlogo. Tudi „metoda Skupnosti“ in sedanja pravica Komisije do pobude sta pri poglobljanju EMU izjemno pomembni. To vlogo je treba zagotoviti v politični uniji.

4.3.3 Evropska komisija bi morala ohraniti dvojno vlogo veznega člena med EU in EMU, dokler se za EMU ne ustanovi poseben izvršilni organ. Brez poseganja v sedanjo pravico Komisije do pobude bi bilo treba najti možnosti za vključitev EP v ta proces, da se ohrani legitimnost novih zakonodajnih predlogov.

4.3.4 EESO predlaga imenovanje stalnega predsednika Euroskupine, ki bi lahko bolje neposredno v Bruslju sodeloval s Komisijo, Parlamentom ter nacionalnimi vladami in parlamenti. Po vzoru metode, ki jo je uporabil predsednik Komisije Jean-Claude Juncker, bi podpredsednik Komisije lahko vodil sestanke Euroskupine. EMU bi tudi zastopal v mednarodnih organih.

4.4 EESO

4.4.1 Zaradi vsega tega bi morali biti bolj kot kdajkoli odločeni, da vzpostavimo močnejše in bolj konstruktivne odnose z evropskimi državljani in poiščemo načine za njihovo vključitev v javno življenje. Zlasti v euroobmočju je treba zagamčiti trdne oblike posvetovanja o konkretnih vprašanjih, v katere bodo vključeni socialni partnerji in civilna družba, saj imajo te organizacije pomembno vlogo na političnih področjih, na katere neposredno vpliva EMU. Pogosto vplivajo tudi na politiko na nacionalni ravni. Brez poseganja v vlogo socialnih partnerjev v socialnem dialogu lahko EESO na evropski ravni deluje kot posrednik civilne družbe, odgovoren za udeležbo civilne družbe pri odločanju EU, in sicer:

- (a) z letnim forumom organizirane civilne družbe o posebnih vprašanjih, vključno o oceni meja evropskega povezovanja in iskanju novih oblik udeležbe;
- (b) s posebnim forumom za euroobmočje, ki bi ocenil zavedanje o namenu in občutek pripadnosti kot sredstvi za premagovanje predsodkov in krepitev medsebojnega zaupanja;
- (c) z mnenji v obliki predzakonodajnih pobud o nekaterih vprašanjih, ki so za javnost še posebej občutljiva in o katerih morata Parlament in Svet sprejemati zakonodajne predpise.

5. Pravni instrumenti in zadeve

5.1 Za uresničitev štirih unij v skladu s poročilom štirih predsednikov, ki ustrezajo štirim stebrom, ki jih predlaga EESO ⁽²⁾, bi lahko brez spreminjanja Pogodb uresničili ukrepe in politike na številnih področjih (prvi stolpec v tabeli, ki sledi). O drugih bi bilo treba odločati skupaj na ravni EU (euroobmočje) z novo metodo odločanja in novimi instrumenti kot tudi uporabo okrepljenega sodelovanja, ki je predvideno v sedanji Pogodbi (drugi stolpec v tabeli), ali s spremembo Pogodbe oziroma po potrebi z novo pogodbo o EMU (tretji stolpec). Tabela na koncu povzema te korake in predstavlja institucionalne predloge in pripravljalne pobude za politični steber EMU (četrti stolpec).

⁽²⁾ Tudi na podlagi mnenja EESO o dokončnem oblikovanju EMU – naslednji mandat evropskega zakonodajnega organa (UL C 451, 16.12.2014, str. 10).

5.2 Analitični pregled možnosti za dokončno oblikovanje EMU ⁽³⁾

(I) Politike po veljavni pogodbi	(II) Okrepljeno/strukturirano sodelovanje premostitvene klavzule (člen 136 PDEU)	(III) Ukrepi, ki presegajo Lizbonsko pogodbo	Institucionalni koraki za uresničitev političnega stebra: za euroobmočje in države, ki to želijo
<p><u>Finančni, proračunski in monetarni steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — obdavčenje s skupno konsolidirano osnovo za davke od dohodkov pravnih oseb (CCCTB) — dokončna vzpostavitev bančne unije, trga kapitala in evropskega sistema nadzora — finančna pomoč državi članici v primeru krize (člen 122 PDEU) — izvajanje nacionalnih programov reform 	<p><u>Finančni, proračunski in monetarni steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — krepitev evropskega mehanizma za stabilnost — dopolnitev mandata ECB — skupna fiskalna politika EMU — (fiskalna) in proračunska unija — vzajemno prevzemanje dolga (ali v skladu s členom 125 PDEU?) — mehanizem za solidarnost in konkurenčnost za ublažitev asimetričnih šokov in neravnovesij (fiskalna unija) — plačilna bilanca EMU 	<p><u>Finančni, proračunski in monetarni steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — lastna sredstva — ustanovitev Evropskega denarnega sklada kot agencije za upravljanje dolga — euroobveznice za nov dolg — davčno usklajevanje 	<p><u>Prvi korak</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stalni predsednik Euroskupine 2. začetek delovanja medparlamentarne konference 3. „parlamentarizacija“ euroobmočja (višji odbor EP z vsemi poslanci iz držav EMU)

⁽³⁾ Prav tam.

(I) Politike po veljavni pogodbi	(II) Okrepljeno/strukturirano sodelovanje premostitvene klavzule (člen 136 PDEU)	(III) Ukrepi, ki presegajo Lizbonsko pogodbo	Institucionalni koraki za uresničitev političnega stebra: za euroobmočje in države, ki to želijo
<p><u>Gospodarski steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — krepitev in uresničevanje Junckerjevega načrta — politike za naložbe, rast in zaposlovanje — euroobveznice EIB — strategije za razširjanje znanja (digitalna agenda) — dokončno oblikovanje notranjega trga (enotni energetski/digitalni/raziskovalni trg) — prožnost pravil Pakta za stabilnost in rast — boljše izvajanje evropskega semestra in pogodbenih obveznosti (CCI) 	<p><u>Gospodarski steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — izvršilni organ za makro- in mikroekonomska vprašanja EMU — raziskave in inovacije — tesno usklajevanje med vrhovnimi zasedanji voditeljev držav in vlad euroobmočja, Euroskupino in delovno skupino Euroskupine — nova zakonodaja za euroobmočje — naložbe v socialno infrastrukturo — participativna demokracija v gospodarskem sektorju 	<p><u>Gospodarski steber</u></p> <p>(če okrepljeno sodelovanje v EMU ne bo odobreno)</p> <ul style="list-style-type: none"> — visoki predstavnik EU za gospodarsko/fiskalno politiko — obvezno usklajevanje gospodarskih politik (sprememba člena 5 PDEU) — večinsko glasovanje o makro- in mikroekonomski politiki s postopkom soodločanja s Parlamentom (poslanci EMU) — prenos pristojnosti, najprej na področju industrije in energije 	<p><u>Drugi korak</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. svet EMU za zakonodajne zadeve 5. glasovanje poslancev iz euroobmočja o vprašanih EMU 6. izvršilni organ EMU (vlada) (trenutno Euroskupina in/ali Komisija) 7. krepitev pooblastil in pristojnosti medparlamentarne konference (EP in nacionalni parlamenti)
<p><u>Socialni steber – pravice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — pristop k Evropski konvenciji o človekovih pravicah — usposabljanje in izobraževanje — okvirna direktiva o storitvah splošnega pomena — vključevanje načela enakosti spolov — kazalniki razvoja — pristop k socialni listini Sveta Evrope — spoštovanje standardov na področju pravic — horizontalna socialna klavzula (člen 9 PDEU) 	<p><u>Socialni steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — usklajevanje socialne politike — usklajevanje sistemov socialnega varstva — politika priseljevanja — individualna in čezmejna pokojninska pravica — minimalni dohodek za državljane — evropske javne dobrine — podpora za zaposlovanje — trg dela, mobilnost, priznavanje kvalifikacij — kakovost javnih storitev 	<p><u>Socialni steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — večinsko glasovanje o politiki za socialne zadeve ter na področjih zaposlovanja, izobraževanja in zdravja — sprememba listine o temeljnih pravicah v zvezi lastninskimi pravicami — prenos številnih področij s seznama podpornih pristojnosti na deljene pristojnosti (zlasti izobraževanje in usposabljanje) 	<p><u>Tretji korak</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. krepitev pristojnosti EP v zvezi z EMU (demokratična legitimnost) in ustanovitev pravic evropskih političnih strank 9. zbor držav (EMU) (vlade) 10. ločitev zakonodajnih in izvršilnih pristojnosti 11. ukinitvev odločanja s soglasjem

(I) Politike po veljavni pogodbi	(II) Okrepljeno/strukturirano sodelovanje premostitvene klavzule (člen 136 PDEU)	(III) Ukrepi, ki presegajo Lizbonsko pogodbo	Institucionalni koraki za uresničitev političnega stebra: za euroobmočje in države, ki to želijo
<p style="text-align: center;"><u>Politični steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — „parlamentarizacija“ EMU — višji odbor (poslanci euroobmočja) — stalni predsednik Euroskupine — svet za zakonodajne zadeve — medinstitucionalni sporazumi — izvajanje sosedске politike — dvo- in večstranski trgovinski sporazumi EU 	<p style="text-align: center;"><u>Politični steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — glasovanje poslancev iz euroobmočja o vprašanih EMU — krepitev medparlamentarne konference (člen 13 fiskalnega pakta) — evropska obramba — zunanja politika — en glas v Varnostnem svetu ZN — zunanje zastopanje EU — evropski javni tožilec — Evropska prostovoljska enota za humanitarno pomoč 	<p style="text-align: center;"><u>Politični steber</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — nova pogodba o EMU — euro-parlament (poslanci EMU) s stalnim okrepljenim sodelovanjem (nov člen 136 PDEU) — krepitev EP (redni zakonodajni postopek, pravica do pobude, kadar Komisija ne ukrepa) — zbor držav (nacionalne vlade +) — ukinitve odločanja s soglasjem — „super“ kvalificirana večina, sprememba Pogodb — evropski izvršilni organ (za EMU) — evropske stranke in volilni programi ter nadnacionalne liste — ločitev pristojnosti — zunanja politika 	<p style="text-align: center;"><u>Pobude</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — konferenca civilne družbe v organizaciji EESO/OR in v sodelovanju s predsedstvom EU in Komisijo — medparlamentarna konferenca — predlogi EP za ukrepe brez sprememb Pogodb in za revizijo Lizbonske pogodbe — ustavna konvencija — morebitna ocena možnosti vseevropskega referendumu

V Bruslju, 27. maja 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE